

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про постраждалих учасників Революції
Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та
членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні»
*(реєстр. № 13622 від 12.08.2025)**

Анотація. *В інформаційній довідці стисло надано результати аналізу законодавства щодо встановлення пільг та гарантій соціального захисту постраждалим учасникам Революції Гідності, постраждалим учасникам Революції Гідності з інвалідністю та членам сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні України у контексті проекту Закону України «Про постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні».*

Ключові слова: *Революція Гідності, постраждалі учасники Революції Гідності, члени сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні, соціальний захист, державна підтримка, ветеран війни, особа з інвалідністю внаслідок війни.*

Вступ.

Верховна Рада України визнала Революцію Гідності одним із ключових моментів українського державотворення та виразником національної ідеї свободи, затвердивши Заяву у зв'язку із сьомою річницею початку Євромайдану та подій Революції Гідності¹.

Під час Революції Гідності тільки в період з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року було вбито 81 учасника протесту та ще 2 осіб, які не брали участі в протистоянні². У цей же період згідно з наказами Міністерства охорони здоров'я України (за даними Ініціативної групи постраждалих / поранених на Майдані) станом на липень 2021 року підтверджено отримання поранень у 1365 осіб. Із них за ступенями тяжкості тілесних ушкоджень: 849 – легкі, 328 – середньої тяжкості та 188 – тяжкі поранення³.

Усього Революція Гідності тривала 94 дні, участь у ній взяли до 4 млн українців. Із метою увічнення великої людської, громадянської і національної відваги та самовідданості, сили духу та стійкості громадян, завдяки яким змінено хід історії нашої держави, гідного вшанування подвигу Героїв Небесної Сотні, які віддали своє життя під час Революції Гідності (листопад 2013 року – лютий 2014 року), захищаючи ідеали демократії, відстоюючи права і свободи людини, європейське майбутнє України, згідно з Указом Президента України⁴ щорічно 20 лютого в Україні відзначають День Героїв Небесної Сотні.

¹ Заява Верховної Ради України у зв'язку з сьомою річницею початку Євромайдану та подій Революції Гідності : Затверджено Постановою Верховної Ради України від 17 лютого 2021 року № 1240-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-IX#Text>

² Повний список вбитих під час Євромайдану. Jus Talionis Reconstruction Lab. URL: https://talio.org/ua/full_list.html

³ Цифровий архів Майдану 2013-14. Поранені під час Майдану. URL: <https://digitalmaidan.org/history/history-maidan/poraneni-pid-chas-maidanu>

⁴ Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні : Указ Президента України від 11 лютого 2015 року № 69/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/69/2015#Text>

Основна частина. Як зазначено в пояснювальній записці до проекту Закону України «Про постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні» (реєстр. № 13622 від 12.08.2025)⁵ (далі – законопроект), його метою є визнання внеску осіб, які постраждали в масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року, визначення правового статусу зазначених осіб на рівні окремого законодавчого акта, забезпечення їх підтримки в соціальній сфері, у сферах охорони здоров'я, освіти та професійної адаптації.

Підтримуючи зазначену мету, вважаємо за доцільне висловити певні міркування.

Визнання внеску осіб, які постраждали в масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року, визначення правового статусу постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні є позитивним кроком держави і суспільства.

Нині питання правового статусу зазначеної категорії осіб, забезпечення створення належних умов для їх життєзабезпечення, сприяння формуванню в суспільстві шанобливого ставлення до них регулюються Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»⁶ (далі – Закон). Так, особи, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі в масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму Януковича (далі – Революція Гідності), та які звернулися за медичною допомогою у період з 21 листопада 2013 року по 30 квітня 2014 року, можуть отримати статус ветерана війни – особи, яка належить до осіб з інвалідністю внаслідок війни (статті 4, 7 Закону). Порядок надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни визначає Кабінет Міністрів України.

Сім'ї осіб, які загинули або померли внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі в Революції Гідності, а також сім'ї осіб, яким посмертно присвоєно звання Герой України за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народові, виявлені під час Революції Гідності, належать до сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і хто належить до членів їхніх сімей (стаття 10 Закону). Окрім того, статтею 11 Закону визначено коло осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, зокрема, це особи, нагороджені орденом Героїв Небесної Сотні; особи, яким посмертно присвоєно звання Героя України з врученням ордена «Золота Зірка» за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини,

⁵ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні». Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/57043>

⁶ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

самовіддане служіння Українському народові, виявлені під час Революції Гідності.

У 2017 році до Закону внесені зміни, і до переліку осіб, які мають право отримати пільги та гарантії їх соціального захисту, віднесено також осіб, які на виконання Закону України «Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей» включені до переліку осіб, які під час участі в масових акціях громадського протесту отримали тілесні ушкодження (тяжкі, середньої тяжкості, легкі), але такі ушкодження не призвели до інвалідності, та звернулися за медичною допомогою у період з 21 листопада 2013 року по 30 квітня 2014 року (стаття 16-1 Закону).

Фактично для всіх зазначених категорій осіб – постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні Законом надаються певні пільги та гарантії соціального захисту.

З урахуванням викладеного, на нашу думку, ідея прийняття окремого законодавчого акта має дискусійний характер, оскільки порівняльний аналіз положень Закону та законопроекту ілюструє наявність розбіжностей щодо вже наданих державою пільг і гарантій соціального захисту з тими, що пропонуються законопроектом, у напрямі їх зменшення (*Додаток*).

Висновки.

Питання визнання внеску осіб, які постраждали в масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року, визначення правового статусу постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні є позитивним кроком держави і суспільства.

Для постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» передбачені певні пільги та гарантії соціального захисту.

На нашу думку, проект Закону України «Про постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні» (реєстр. № 13622 від 12.08.2025) доцільно доопрацювати у контексті збереження вже наданих державою пільг і гарантій соціального захисту з огляду на незначну чисельність зазначеної категорії осіб⁷.

⁷ Інформація щодо чисельності зазначеної категорії осіб, використана для підготовки інформаційної довідки, отримана з відкритих джерел.

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» <i>(стаття 12)</i>	Проект Закону України «Про постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні» <i>(статті 8–10; зміни до законів, передбачені</i> <i>законопроектом)</i>
Охорона здоров'я:	
– безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів.	– надання лікарських засобів та медичних виробів у межах програм, що розробляють і реалізують органи місцевого самоврядування.
– першочергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів).	– позачергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів); – безплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами.
– щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів; – першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація; – користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи.	– надання необхідних медичних послуг, зокрема, пов'язаних із наданням реабілітації у сфері охорони здоров'я, лікарських засобів і медичних виробів, що передбачені програмою медичних гарантій відповідно до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення».
Житлово-комунальні послуги:	
– 75-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю); – 75-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленням балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання; – 75-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для	– 50 відсотків знижки плати за користування житлово-комунальними послугами, скрапленням газом, твердим та рідким пічним побутовим паливом непрацездатним членам сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні; – 100 відсотків знижки плати за користування житлово-комунальними послугами, скрапленням газом, твердим та рідким пічним побутовим паливом постраждалим учасникам Революції Гідності з інвалідністю; – 75 відсотків знижки плати за користування житлово-комунальними послугами, скрапленням газом, твердим та рідким пічним побутовим паливом непрацездатним постраждалим учасникам Революції Гідності.

осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення.	
Транспортні послуги:	
– безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду – також електронного квитка, який видається на безплатній основі; – безплатний проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-процентною знижкою.	– безплатний проїзд постраждалим учасникам Революції Гідності, постраждалим учасникам Революції Гідності з інвалідністю усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів, за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду – також електронного квитка, який видається на безплатній основі; – надання права безплатного проїзду постраждалим учасникам Революції Гідності з інвалідністю I та II груп ... один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а особам, які супроводжують постраждалого учасника Революції Гідності з інвалідністю I групи (не більше одного супроводжуючого), – 50-відсоткової знижки вартості проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту; – надання права безплатного проїзду один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або проїзду один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-відсотковою знижкою постраждалим учасникам Революції Гідності та постраждалим учасникам Революції Гідності з інвалідністю III групи.
Пенсійне забезпечення:	
– підвищення пенсії або щомісячного довічного грошового утримання чи державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії, у розмірі 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.	– підвищення пенсії або щомісячного довічного грошового утримання чи державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії: постраждалим учасникам Революції Гідності, та членам сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні – у розмірі 25 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність; постраждалим учасникам Революції Гідності з інвалідністю I групи – у розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для осіб,

	які втратили працездатність, II групи – 40 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, III групи – 30 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.
Трудові відносини:	
– використання чергової щорічної відпустки у зручний час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік.	– додаткова відпустка окремим категоріям громадян та постраждалим учасникам Революції Гідності, постраждалим учасникам Революції Гідності з інвалідністю. (зміни до статті 77-2 Кодексу законів про працю України)
– переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємства, установи, організації.	– переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці. (зміни до статті 42 Кодексу законів про працю України)
Соціальні послуги:	
– виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи.	– допомога по тимчасовій непрацездатності виплачується застрахованим особам залежно від страхового стажу в розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати. (зміни до статті 17 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»)
	– забезпечення соціальними послугами відповідно до Закону України «Про соціальні послуги».
– першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом; – одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і підвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України; – першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та	

експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків.	
– виплата разової грошової виплати у порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України в межах відповідних бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України щороку до Дня Незалежності України.	– виплата разової грошової виплати у порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України, щороку до Дня Незалежності України.
– позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата у розмірі 20 процентів від тарифів вартості основних та 50 процентів – додаткових робіт). Абонементна плата за користування телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів.	
– першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту.	
– позачергове обслуговування закладами та установами, що надають соціальні послуги з догляду. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за цим ветераном війни, в порядку і розмірах, встановлених чинним законодавством.	
Освіта та професійна адаптація:	
– переважне право на вступ до закладів вищої, фахової передвищої освіти, право на позаконкурсний вступ до закладів професійної освіти і на курси для одержання відповідних професій <i>(для учасників бойових дій на території інших держав)</i> ; – забезпечення державної цільової підтримки для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти у державних та комунальних закладах освіти для учасників бойових дій та їхніх дітей, у тому числі дітей, які навчаються за денною формою навчання у закладах професійної, фахової передвищої та вищої освіти, – до закінчення такими дітьми закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.	– право на професійну адаптацію; – право на державну цільову підтримку для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у закладах освіти усіх форм власності <i>(для постраждалих учасників Революції Гідності, постраждалих учасників Революції Гідності з інвалідністю, їхніх дітей та дітей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні)</i> .

***Дослідницька служба
Верховної Ради України***

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*